

A. HANS DE
DUIVELSTOREN

L. OPDEBEEK

UITGEVER

ANTWERPEN

A. HANS

DE DUIVELSTOREN

EN

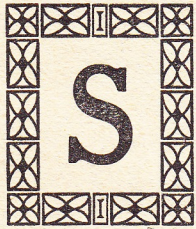
ANDERE SPROOKJES

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

De Duivelstoren van Nieuwpoort

SYBRAND, de visscher, zat op een duintop en keek naar de zee. De avond viel en de sloepjes van Lombardzijde haastten zich om veilig binnen de haven te zijn.

Sybrand bleef reeds eenigen tijd aan wal. 't Vischen was hem te min. Hij droomde van rijkdom, al woonde hij in een armzalige hut. Zonder te werken had hij alle dagen willen smullen. En dan leven in een prachtig huis, met knechten, die hem bedienden. En een schoon zeiljacht met vergulden steven, die blonk in de zon!

Zoo zat Sybrand te mijmeren, daar op de Vlaamsche duinen.

O, kwam er nu uit de golven eens een fee, die al zijn wenschen vervulde! Dat was immers nog gebeurd!

Het werd donker, maar Sybrand ging nog niet heen. 't Was of een geheimzinnige macht hem deed blijven.

Eensklaps zag hij een rosse glans over het strand. Het schijnsel kwam nader, kroop tegen het duin omhoog...

Sybrand werd nu vreeselijk bang en hij had gaarne willen wegloopen, maar hij kon zich zelfs niet verroeren.

En eensklaps stond er in dat schijnsel een lange, statige man, met een zwierigen, rooden mantel. Hij had een scherp gezicht, waarin vurige oogen blonken.

— Goeden avond, Sybrand, groette hij allervriendelijkst.

Maar de visscher kon niet antwoorden en keek den vreemdeling angstig aan.

— Sybrand, ik ken uw wenschen, hernam de man. Gij zult rijk worden, zoodat ge nooit meer werken moet. Gij wilt alle dagen lekker eten en drinken, en varen op een prachtig jacht met vergulden steven. Dat alles kan ik u schenken. De menschen begeeren in deze streek een kerk. Ik zal die voor u bouwen en gij moogt ze dan aan den bisschop verkoopen, die u zooveel geld zal betalen, dat gij schatrijk zijt. Zijt ge tevreden?

— Maar is het waar? vroeg Sybrand, die nu zijn stem terug vond en in wiens hart de begeerte naar rijkdom sterker oplaaide dan te voren.

— Twijfelt gij aan mijn woorden? riep de vreemdeling wat stuursch en zijn vurige oogen schenen Sybrand tot in 't harte te staren.

— Neen, neen, hernam de visscher haastig. Ik geloof aan uw macht.

— Dus ik zal de kerk voor u bouwen. Morgen vroeg staat ze er al. Maar natuurlijk moet gij mij ook wat schenken. Ik vraag slechts uw ziel.

— Mijn ziel, heer! stamelde Sybrand.

— Wat kan u dat deren! Ik behoef ze slechts later te hebben. Nog lang zult gij van uw rijkdom genieten... lekker eten en drinken... en varen in uw jacht met vergulden steven en gekleed gaan als een ridder. Stemt gij toe?

En weer blikte de vreemdeling met zijn oogen als vuurbollen den visscher doordringend aan.

— Ja, ik stem toe, zei Sybrand.

— Teeken dan!

De man haalde van onder zijn rooden mantel een perkament en een schrijfstift... en de visscher zette in kromme onbeholpen letters zijn naam, waardoor hij zijn ziel afstond.

— In orde, hernam de vreemdeling. Ga nu naar uw hut en slaap. Als de zon verrijst, zult gij wakker worden en uw kerk zien staan.

Sybrand voelde nieuwe kracht. Hij rees overeind en verwijderde zich. Maar weldra bleef hij staan. Boven de zee hoorde hij een wild gefladder als van onrustige meeuwen. Hij keek scherp toe. Maar het waren geen blanke vogels, die naderden, doch pikzwarte, duizenden en duizenden voorzeker, zoo dicht was de zwerm... Een, die afdwaalde, liet een zwaar voorwerp voor de voeten van Sybrand vallen en deze zag, dat het een groote steen was, zooals men er voor het bouwen van kerken gebruikt.

De visscher werd angstig en spoedde zich heen. Het zweet leekte van gansch zijn lichaam, toen hij zijn hut bereikte. Gekleed wierp hij zich op zijn leger van zeewier.

Nu zou zijn wensch vervuld worden. Morgen was hij eigenaar van een groote, prachtige kerk. Deze kon hij verkoopen. Gaarne zou de geestelijkheid er veel geld voor geven; want zij wenschte veel bedehuizen, nu de inwoners zich van 't heidendom tot de Christelijke leering bekeerden.

En toch gevoelde Sybrand geen vreugde. Integendeel, hevige angst beheerschte hem. Hij kon niet slapen. 't Was of 't zeewier nu vol dorens zat, die hem prikten in zijn lijf. De hut werd hem te eng.

Sybrand stond op en ging naar buiten. Hij klom over 't duin en stond op het strand.

De wind stak nu op en joeg groote golven voor zich uit. Eensklaps werd een storm ontketend.

De zee huilde... En 't scheen Sybrand of ze hem iets toeschreeuwde. Ja, hij verstond het nu duidelijk... en hij sidderde nog meer.

Hoor maar... golven en wind brulden het woord: « Duivelswerk... Duivelswerk! »

— Ja, duivelswerk, zuchtte Sybrand. Wat heb ik gedaan!

Hij begreep het nu, hoe die vreemdeling in zijn rooden mantel niemand anders dan de duivel was. En aan hem had hij zijn ziel verkocht! Wat genot kon hij dan nog hebben van lekker eten en drinken, van een jacht met vergulden steven, van een prachtige woning!

O, kon hij alles ongedaan maken! Maar hij had zijn naam gezet. De koop was gesloten!

Wanhopig doolde Sybrand rond. Soms kermde hij van onrust en vrees. En zou nu alzoo zijn leven moeten verloopen... altijd in angst en vertwijfeling?

De zwarte nachtvogels fladderden heen en weer. Zij brachten de bouwstoffen aan.

Sybrand beklom de duinen. Hier en daar pinkte het nachtlichtje in een visschershut.

O, hoe benijdde hij thans de zwoegers, welke rustig sliepen en nieuwe krachten kregen voor den arbeid van morgen!

Hij dwaalde hier in wanhoop rond... Rijk, ja... maar 't hart gefolterd reeds door wanhoop.

Eindelijk was de lange, bange nacht voorbij. In 't Oosten kwam een gouden band aan den hemel, de voorbode van de zon.

— Nu moet ik gaan! zei Sybrand. De zon zal verrijzen.

Hij poogde te bidden om uitkomst. O, kon hij den koop ongedaan maken! Dan zou hij morgen weer tot den eerlijken arbeid gaan en met zwoegen gaarne zijn brood verdienen!

Hij dacht aan het Onze-Lieve-Vrouwebeeld, door visschers in zee gevonden en nu op een eereplaats in Lombardzijde's kerk gezet. Maria was de beschermster van hen die de groote zee bevoeren.

Sybrand riep haar aan... O, kon de koop vernietigd worden! Kon hij zijn ziel terug winnen, die hij zoo lichtzinnig had afgestaan!

In deze stemming ging de visscher naar den mond van den Yzer.

Nog een duintop verborg die plaats voor hem. Het gefladder had opgehouden. Zeker was het werk geëindigd. Ook de wind stilde. Daar brak de zon door en straalde haar heerlijk licht over Vlaanderens kust, die nu als goud gloeide.

En Sybrand schrok. Boven den duintop rees een hooge, kloeke toren.

« Duivelswerk, duivelswerk! » hadden de golven gebruld.

— Ja, duivelswerk! Wee mijn arme ziele! kermde de visscher. Hij stak den duintop over en daar zag hij in 't klaterende ochtend-

licht, de nieuwe kerk, een ruim en prachtig gebouw. De hoge ramen blonken als goud.

Sybrand keek naar den toren... Even hield hij zijn blik op de spits gericht.

Een glans verhelderde eensklaps zijn gelaat.

De visscher zonk op de knieën en riep met een snik:

— O, Onze-Lieve-Vrouwe van Lombardzijde, sterre der zee, troosteres der bedrukten, ik dank u voor deze openbaring. Gij redt mij uit de macht van den booze. Als de anderen zal ik voortaan Gods gebod volgen en naarstig werken voor mijn dagelijksch brood.

Vlug sprong hij op en met lenigen stap ging hij naar de kerk.

Daar stond de vreemdeling in den rooden mantel. Hij scheen nu onrustig, als hinderde hem Gods heerlijke zonne.

— Eindelijk! riep hij. Wat talmt ge toch? Het is volle dag reeds.

— Ja, hier ben ik, antwoordde Sybrand vrijmoedig.

— Daar staat uw kerk. Ge ziet hoe ik mijn woord heb gehouden.

— Dat moet ik onderzoeken, zei Sybrand geheimzinnig.

— Hoe, onderzoeken!... Zijt gij dan blind? Is de kerk niet af?

— O, ik zie het gebouw heel wel, maar de kerk moet geheel voltooid zijn, anders is de koop van onwaarde.

— En wat mankeert er dan aan?

— Wel, het kruis op den toren!

Sybrand wist, dat de duivel geen kruis maken kon.

En neen, zonder kruis was het bedehuis niet voltooid!

Die gedachte was hem geopenbaard, toen hij zoo angstig herwaarts kwam.

De duivel keek een oogenblik den visscher woedend aan... Dan slingerde hij onder geweldig gedruisch een steen op het dak en met een zwaren slag stortte de nieuwe kerk in. De torenspits waggelde links en rechts en rolde dan omver. De booze zwierde verschrikkelijk tierend door de lucht en verdween boven de zee.

Voor de voeten van Sybrand brandde het perkament, dat hij onderteekend had. Een lucht van solfer prikkelde zijn keel. Maar de koopakte werd geheel vernietigd.

Alleen de romp van den toren bleef staan, als een waarschuwing voor de menschen, dat slechts eerlijke arbeid welstand brengen kan en onrechtvaardig verkregen goed nooit gedijt.

Het volk noemde hem den duivelstoren tot in onze dagen.

Sybrand voer dien morgen ter vischvangst uit. Hij was genezen van zijn begeerlijkheid en gevoelde dat arbeid adelt...

En de duivelstoren bleef eeuwen staan als een baken voor de zee-lieden.

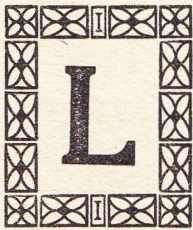
Lombardzijde verviel en Nieuwpoort verrees en kwam tot grooten bloei. Maar oorlogen en verzandingen ondermijnden de welvaart. Vele legers streden om de veste. De toren trotseerde vuur, ijzer en tijd.

En 't volk verhaalde, dat geen macht ter wereld hem neerhalen kon.

De Hond en de Meermin van Damme

LANG geleden kwam het Zwin, een inham van de zee, tot bij Brugge. En het water richtte voortdurend groote schade aan.

De graaf besloot op een uur afstands van de stad een dijk te laten leggen, om aldus de golf af te sluiten en zijn goede stede voor overstroming te bewaren.

Voor dat werk huurde men Hollanders, waarvan men zei, dat zij in het water geboren waren. In elk geval kon niemand zulke sterke dijken bouwen als zij.

Een groote bende polderjongens verscheen in 't land. De richting van den nieuwen dijk werd afgebakend en de gasten mochten beginnen. Eerst moesten ze de putten en kreken vullen, om overal een effen grondslag te krijgen.

Een van die putten scheen echter geen bodem te bezitten. Wat men er ook inwierp, altijd bleef hij even diep. Gansche wagenvoeren aarde en steengruis bleven 's avonds liggen, maar den volgenden morgen bleek de gansche massa weer weggezonden. En men kon opnieuw beginnen.

't Was een vervelende tegenslag. Boeren van 't ronde begonnen de dijkwerkers uit te lachen.

— Nooit zult gij het Zwin breidelen! riepen ze. De zee blijft u meester.

De baas van de bende werd waarlijk verlegen. Hij had al zoo veel dijken aangelegd. En hier zou hij machteloos voor zoo'n verwenschten put blijven staan?

— Er zit tooverij onder! verzekerden zijn werklieden. De duivel is tegen ons en moet er zich mee.

De baas liet nu rijshout brengen. Misschien zou dit een grondslag vormen. Maar jawel, 's morgens was er van het rijshout geen spoor meer te zien.

Elken ochtend, als de baas en zijn opzichters naar den put kwamen kijken, sprong er daar op de schorren, woest blaffend, een zwarte hond rond. Hij ook al scheen de mannen te bespotten. En zijn groote oogen blonken als vuur.

Nu, na de mislukte proefneming met het rijshout, was het beest er weer. En het blafte nog luider dan te voren.

De baas dacht eensklaps aan wat zijn jongens over tooverij hadden gezegd.

Vlug snakte hij den hond bij den staart en slingerde hem in den put. Het dier slaakte een laatsten, vreeselijken kreet en zonk dadelijk weg.

En onmiddellijk kwam het borrelende water tot rust.

— Asa, nu zullen we weer eens opnieuw beginnen! riep de baas vol hoop.

Wagens met steengruis reden aan. En ja, hoor, de put had nu een bodem en dien avond nog was hij gevuld.

's Morgens ging ieder haastig kijken of de kuil tijdens den nacht dicht was gebleven.

— In orde, hoor! juichte de baas. Die hond was een hellegeest, die onzen arbeid verstoorde. Zijn macht is gebroken.

De boeren lachten nu niet meer. De dijk werd gebouwd. Het was een hooge, kloeke dam, die het water tegenhield en de zee breidelde.

Aan dien dam verrees een stad. Ze werd Hondsdamme genoemd en kreeg in haar wapen een hond, alles ter herinnering aan de geschiedenis van den put. En nog altijd kunt ge in dat wapen den hond zien, maar de naam van de stad werd verkort tot Damme.

Damme bezat aan het Zwin een groote haven. Veel schepen brachten hier ladingen aan. De kooplieden werden rijk en bouwden groote, schoone huizen. De Dammenaars maakten zelfs wetten voor de zee. Ze voeren naar alle bekende deelen der wereld.

Maar, helaas, ze werden hoogmoedig op hun voorspoed en benijdden de welvaart van andere plaatsen, welke ze in brand staken, terwijl ze de ongelukkige inwoners vermoordden.

Daarvoor werden ze gekastijd. Damme zou vergaan.

En dat oordeel werd de stad op zonderlinge wijze aangekondigd.

Men zegt, dat er toen in de zee meermannen en meerminnen woonden, wezens die half mensch, half visch waren.

Een visscher van Damme ving eens in zijn net een jonge, schoone meermin. Ze had een bevallig gelaat, door gouden lokken omlijnd. Maar het onderdeel van 't lichaam was beschubd als bij een visch en eindigde in een langen staart.

De visscher wilde de meermin meenemen naar Damme, om ze aan zijn stadgenooten te toonen. Hij zou haar in een kooi opsluiten.

Toen hij huiswaarts voer, dook het mannetje van de meermin boven de golven op en vroeg om zijn vrouw terug te krijgen.

De visscher bespotte den meerman en bleef doof voor zijn smeeken.

De meerman volgde het schip tot bij de haven. Daar richtte hij zich zoo ver mogelijk boven de golven en riep met luide stemme :

« Damme, Damme, 't zal u rouwen,
Dat ge genomen hebt 's meermans vrouwe.
Gansch Damme zal vergaan,
En de toren blijven staan. »

Maar men lachte om die bedreiging. De meermin werd aan land gebracht. Veel volk kwam aangelooopen om haar te bekijken. Zij weende luid. De menschen lachten. Eensklaps gaf de meermin een schreeuw en ze was dood.

De visscher wierp ze toen in het Zwin terug. Mne zag den meerman opduiken en met het lijk weer onderdompelen.

Maar het oordeel werd voltrokken.

Het Zwin verzandde. Groote banken beletten de schepen naar de haven te varen. De kooplieden werden arm. De ambachten hadden geen werk meer. De groote pakhuizen bleven ledig en vielen in puin. Brand vernielde veel woningen. Vijanden plunderden wat er overbleef.

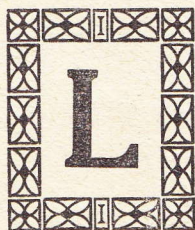
Van verre reeds ziet men den hoogen toren, door een ruïne van het herstelde deel der kerk gescheiden. Aan zijn voet staat een groepje kleine huizen. En de oude halle, alsmede het middeleeuwsche hospitaal en enkele fraaie gevels, verkondigen met dien toren het verval der eens bloeiende stede.

(Afgeluisterd te Damme.)

Het Spookschip van Knokke

LANG geleden, op den avond vóór Kerstmis, lag de « Concordia », een statig zeilschip, in het Zwin gereed om zee te kiezen. De kapitein gaf bevelen om de zeilen te hijschen, want een gunstige wind was opgestoken.

Maar een deel der bemanning vroeg om eerst nog aan wal te mogen gaan en in het kerkje van Knokke hulde te brengen aan het Kindeke in de kribbe.

— Neen! riep de kapitein, die een ruwe kerel was en geen twee woorden kon spreken of er was een vloek. Ha, gij wilt naar de kerk...

— 't Is Kerstavond, merkte een der matrozen op.

— Wat let mij dat !

— De klokken luiden en noodigen de geloovigen naar het kribbeke... Het Kindeke zal ons zegenen op de reize.

Maar de kapitein werd woedender nog en bulderde :

— Ik heb dien zegen niet noodig! Ik zal zelf wel werken... En de klokken. Dat ze luiden tot ze uit de torens bonzen. En liever zag ik u met de heksen door de lucht op die klokken rijden, dan u naar de kerk te laten gaan.

Hij vervloekte dan het Kerstfeest, zoodat de matrozen beefden bij die heiligschennis, uitgenomen vier, die zoo slecht waren als hun baas zelf.

Maar de anderen besloten toch naar de kerk te gaan en sprongen aan wal.

De kapitein verwenschte hen; hij kon nu echter niet vertrekken.

In afwachting dat de anderen zouden terugkeeren, begon hij met zijn vier mannen te drinken, en samen verzonnen ze middelen, om onder de reis de geloovige scheepslieden te plagen en te benadeelen.

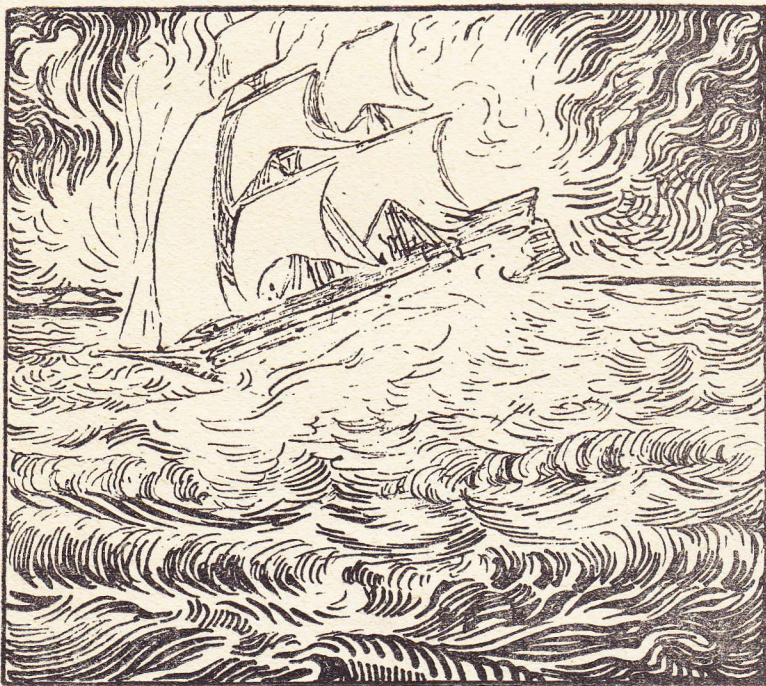
Ze vloekten en slempten en zongen schimpliedjes op 't Kerstfeest.

De overige matrozen begaven zich door den polder naar het

kerkje van Knokke, ginds achter de duinen. Ze knielden er voor 't kindeke dat in de kribbe lag tusschen het stralend licht. Na den dienst keerden ze naar 't Zwin terug.

Eensklaps bleven zij, en buitenlieden die in den polder woonden, verschrikt staan.

Daar door de lucht zweefde een vurig schip. En men las op den achtersteeven den naam « Concordia ». Al de zeilen waren geheschen. En in den rossen schijn teekenden zich vijf gestalten af.

— Ons vvaartuig! zeiden de matrozen ontsteld.

En ze dachten aan de goddelooze woorden van den kapitein, dat hij hen liever met de heksen door de lucht zou zien varen, dan hun toestemming te verleen en om naar de Kerstmis te gaan.

Wat zouden ze nu doen? Op de « Concordia » rustte blijkbaar een vloek. Uit nieuwsgierigheid gingen ze toch door tot het Zwin. Het vurig schip was nu verdwenen. De eenzame weg werd slechts door den sterrenglans wat verlicht.

De scheepslieden kwamen aan 't water.

— Daar is het weer! riepen ze als uit één mond.

Verschrikt starden ze boven zee. Het vurig schip daalde als uit de lucht en zonk in de golven.

De matrozen keerden naar Brugge terug, om dienst te nemen op een ander vaartuig.

En elken Kerstnacht nu ziet men nog de « Concordia » uit zee oprijzen, vurig verlicht, over de duinen door de lucht varen, met uitgespannen zeilen... en vijf gedaanten aan boord... Het zweeft boven den polder, keert terug en dompelt in de zee. Het is de eeuwige straf voor den kapitein en zijn gezellen, die den heiligen Kerstnacht vervloekten.

Zoo vertelden ons menschen te Knokke, die het schip hadden gezien, maar ik zelf heb het nooit kunnen bespeuren.

(Gehoord te Knokke a/Zee.)

Het Vrouwtje van Stavoren

DE stoomboot brengt me over de Zuiderzee. Het stormt en hoog slaan de golven en spoelen over 't dek. En uit het schuim zie ik eindelijk de kust opdoemen en weldra leggen we te Stavoren aan, 't stedeke waar ik een wijle verblijven wil.

't Valt me bitter tegen. Ik meende een plaatsje te zien als Nieuwpoort of Diksmuide vóór den oorlog, met eenige merkwaardige gebouwen en veel schilderachtige geveltjes, met huizen uit den bloeitijd, uit 't rijk verleden. En ik zag slechts een dorp van nog geen duizend inwoners, met de huizekens aan weerszijden van een stille gracht.

Ja, Stavoren is wel zwaar gestraft geworden.

Want zoo toch luidt de legende. Eens immers was Stavoren de rijkste stad van Friesland door handel en scheepvaart. De bewoners leefden in overdaad en spreidden lichtzinnig hun weelde ten toon. En ze hadden slechts spot voor de armoede van de lieden buiten de stede.

En de hoovaardigste van allen was een weduwe, die in een prachtig huis woonde, veel schepen bezat, welke waren brachten welke in haar magazijnen opgestapeld en met hooge winst door haar dienaren verkocht werden.

Maar de weduwe was hard van gemoed, zelfs wreedaardig, en ze verheugde zich over het ongeluk van anderen. Ze wilde ieder in weelde overtreffen.

Zekeren dag lag een harer vaartuigen klaar om uit te zeilen. De schipper kwam vragen welke goederen hij meebrengen moest.

— Bezorg mij de kostbaarste lading die in den vreemde te vinden is, beval de weduwe.

De schipper wist hoe moeilijk zijn meesteres te voldoen was. Hij vertrok, landde in vele havens, keek naar allerlei goederep, maar niets scheen hem schoon genoeg voor de vrouwe van Stavoren.

Zoo meerde hij ook te Dantzig, aan de Oostzee. 't Was een prachtig oogstjaar geweest en de boeren brachten tarwe ter markt, graan zooals de schipper nooit te voren had gezien en in Friesland ook nimmer gegroeid was.

— Tarwe... zij is kostbaarder dan goud... ze is de edelste gave van God, zei de schipper. Ik zal er een lading van meenemen en zeker den dank mijner meesteres winnen.

Zoo gepeinsd, zoo gedaan, en de man kwam met zijn vaarttuig vol tarwe te Stavoren aan. Welgemoed begaf hij zich naar de woning der weduwe.

Maar toen deze hoorde wat het schip bevatte, riep ze toornig uit :

— Bah... tarwe! En ik had u gelast het kostbaarste te halen uit den vreemde en ge geeft me tarwe, die nog niet goed genoeg is voor de zwijnen! Aan welke zijde hebt gij ze ingeladen?

— Aan stuurboord, antwoordde de schipper geheel ontsteld.

— Welnu, werp ze dan aan bakboord in zee!

De man schrok geweldig en wilde nog eenige woorden spreken om de prachtige lading te behouden.

— Gehoorzaam! riep de weduwe. Ik wil het en ik ga mee naar het havenhoofd om te zien of gij mijn gebod durft veronachtzamen.

De schipper moest gehoorzamen. Hij voer de haven uit en smeed met zijn knechten het heerlijk graan in zee.

Daar stond een eerwaardige grijsaard naast de weduwe en hij sprak :

— Vrouwe, voor die gruweldaad zult gij zwaar worden gestraft! Gij tart Godes zegen. Welnu, de dag nadert waarop gij uw brood zult bedelen.

— Dwaaskop, gij weet niet tot wien gij spreekt! riep de weduwe.

Eensklaps trok zij haar gouden ring van den vinger en wierp hem in de diepte.

— Zoo min als de zee mij dien ring terug zal schenken, zoo min word ik ooit arm! hernam ze op trotschen toon.

Maar de grijsaard was reeds verdwenen.

De weduwe ging naar huis en gevoelde niet 't minste berouw over haar euveldaad.

Den volgenden morgen had een harer dienstmaagden een grooten, dien nacht gevangen visch gekocht voor het noenmaal. De deerne sneed den visch open en vond in het lijf een kostbaren ring.

Ontsteld liep ze naar haar meesteres en zei :

— Zie, wat ik in 't lichaam van een visch heb gevonden.

De weduwe verbleekte : het was haar ring. De zee had het juweel terug geschonken, als een teeken dat de grijsaard de waarheid voorzei.

Enige dagen later begonnen de rampen : brand vernielde pak-

huizen met de goederen. Een onweer brak los en het stormde geweldig. Het hemelvuur trof de rijke woning der weduwe, die haastig vluchten moest, zonder iets te kunnen meenemen. In het noodweer op zee vergingen haar schepen. In enkele weken was de eens zoo rijke vrouwe doodarm geworden. En nu moest ze langs de straten haar brood be- delen!

Hadden de inwoners nu maar de les van dit oordeel begrepen! Maar zij leefden in overdaad voort. En daarom verging de gansche stad. Daar, waar het graan in zee was gestort, vormde zich een zand- bank, die aan de schepen verhinderde de haven binnen te varen. De handel verliep en de welvaart verdween. Stavoren ging dus snel ach- teruit en werd ten slotte een gering plaatsje.

Nog altijd strekt zich de bank uit, die het Vrouwezand heet, en daarop groeien tarwehalmen, maar de aren zijn ledig.

* * *

Zoo luidt de legende. In waarheid is Stavoren vervallen omdat de geul en de haven verzandden. De groote zeeschepen konden niet meer binnen en voeren naar Amsterdam. Stavoren kwijnde voort. Het werd geteisterd door brand en pest en vooral door stormen met overstroo- ming. Men brak vele magazijnen en huizen af, die toch ledig stonden, en versterkte met het puin de dijken. Zoo brokkelde de stede meer en meer af. De zee nam een deel van haar plaats in. En kort voor onzen tijd wezen schippers bij laag water nog de grondvesten der kerk, een kwartier ver in zee, op de dan bloot gekomen bank.

De halmen op het Vrouwezand zijn een soort van duinhelm.

